ULUSLARARASI KENDİN YAP ATÖLYELERİ SEMPOZYUMU II

INTERNATIONAL DO IT YOURSELF WORKSHOPS SYMPOSIUM II

7-9 MART 2022

TAM METİN BİLDİRLER KİTABI
FULL TEXT REPORTS BOOK

ULUSLARARASI KENDİN YAP ATÖLYELERİ SEMPOZYUMU II

7-9 MART 2022

INTERNATIONAL DO IT YOURSELF WORKSHOPS SYMPOSIUM II

7-9 MARCH 2022

AFYONKARAHİSAR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

&

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

TAM METİN BİLDİRİLER KİTABI

FULL TEXT REPORTS BOOK

Onur Kurulu

PROF. DR. MAHMUT ÖZER / MİLLİ EĞİTİM BAKANI / TURKEY

PROF. DR. NAİL ÖZTAŞ / İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ / TURKEY

Düzenleme Kurulu Başkanları

METİN YALÇIN / AFYONKARAHİSAR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRÜ/TURKEY

DR. ÖĞR. ÜYESİ ERTAN GÜNDÜZ/İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ/TURKEY

978-975-11-6393-6

Öğretmenlerin Dijital Yeterliklerini Geliştirmeye Yönelik ADDIE Öğretim Tasarımı Modelinin Uygulanması

Ömer Faruk FATSA

MEB Yeşilçiftlik Ortaokulu, Afyonkarahisar

farukfatsa@gmail.com

Doç. Dr. Rabia Meryem YILMAZ
Atatürk Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi

rabia.kufrevi@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep TURAN

Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

zeynepturan@atauni.edu.tr

Özet

Teknolojik gelişmelere ek olarak Covid-19 pandemi süreci ile birlikte ortaya çıkan özel durumlar öğretmenlerin dijital yeterliliklere sahip olmasının önemini artırmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda, alanyazında öğretmenlerin dijital yeterliliklerini geliştirmeye yönelik güncel bir öğretim tasarımı modeline rastlanmamıştır. Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin dijital yeterliliklerini geliştirmek için ADDIE öğretim tasarımı modelinin uygulanması ve değerlendirilmesidir. Bu kapsamda çalışmanın örneklemini oluşturan 28 öğretmene 40 saatlik bir hizmet içi eğitim verilmiştir. Nicel bir yöntemin izlendiği bu

çalışmada ön test-son test yarı deneysel desen kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak; E-İçerik Geliştirme Becerileri ölçeği, Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği ve Yardımcı Teknolojilere Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda verilen eğitimden sonra, katılımcıların öz yeterlik algısı, tutum ve becerilerinde anlamlı düzeyde artış olduğu gözlenmiştir. Bu çalışma sonucunda öğretmenlerin gereksinimlerine göre geliştirilmiş öğretim tasarımı modelinin etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Addie Modeli, Öğretim Tasarımı, Dijital Yeterlik, Hizmet içi Eğitim

Giriş

Gelişen ve dönüşen dünyada mevcut eğitim paradigmaları ve öğretim tasarımı yaklaşımları da farklılaşmaktadır (Reigeluth, 2013). Dijital dünyanın içinde doğan günümüz çocukları, kendinden önceki kuşaklardan çok farklı bir şekilde öğrenmektedir (Prensky, 2001). Bu durum günümüz öğretmenlerinin dijital yeterliklerini daha önemli hale getirmektedir. Bu genel dönüşüme ek olarak pandemi sürecinin getirdiği bazı özel durumlar günümüz öğretmenlerinin dijital yeterliklerinin önemini çok daha fazla artırmıştır. Bütün dünyada etkisini gösteren Covid-19 pandemisi ile eğitim kurumları acil uzaktan öğretim (Emergency Remote Teaching) sürecine girmişlerdir. Acil uzaktan öğretim, sistematik ve planlı olarak yapılan uzaktan öğretimden farklı olarak zorunluluktan doğan ve sorunlara pratik çözümler üretmeyi amaçlayan bir öğretim sürecidir (Hodges vd., 2020). Bu özel dönemin getirdiği sorunlara çözüm üretme noktasında öğretmenlerin dijital yeterliklerinin önemi yadsınamaz (Avcı ve Güven, 2021). Acil uzaktan öğretim sürecinde öğretmenlerin dijital yeterliklerini geliştirmeye yönelik güncel bir öğretim tasarım modeline rastlanmamıştır. Mevcut çalışmanın amacı, öğretmenlerin dijital yeterliliklerini geliştirmek için ADDIE öğretim tasarımı modelinin uygulanması ve değerlendirilmesidir.

Acil uzaktan öğretim sürecinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlerin dijital yeterliklerini geliştirmek için birçok hizmet içi eğitim verilmiştir. Fakat bu eğitimler öğretmenlerin mevcut gereksinimleri gözetilmeden gerçekleştirilmiştir (Arslan, 2021). Bu eğitimleri başarıya götürecek gerekli öğretim tasarımını yapmak için paydaşların da sürece dahil edilmesi gerekmektedir (Reigeluth, 2013). Bu çalışmada öğretmenlerin ihtiyaçları gözetilerek bir öğretim tasarımı geliştirilmiştir. Bu yönüyle; çalışmanın sonuçlarının, öğretmenlerin mesleki gelişiminden sorumlu karar alıcılar için öneri niteliği taşıyacağı söylenebilir. Bu bağlamda çalışma kapsamındaki araştırma soruları aşağıda sunulmuştur.

1.Öğretmenlerin dijital yeterliklerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğretim tasarım modelinin öğretmenlerin e-içerik geliştirme becerileri üzerindeki etkisi nedir?

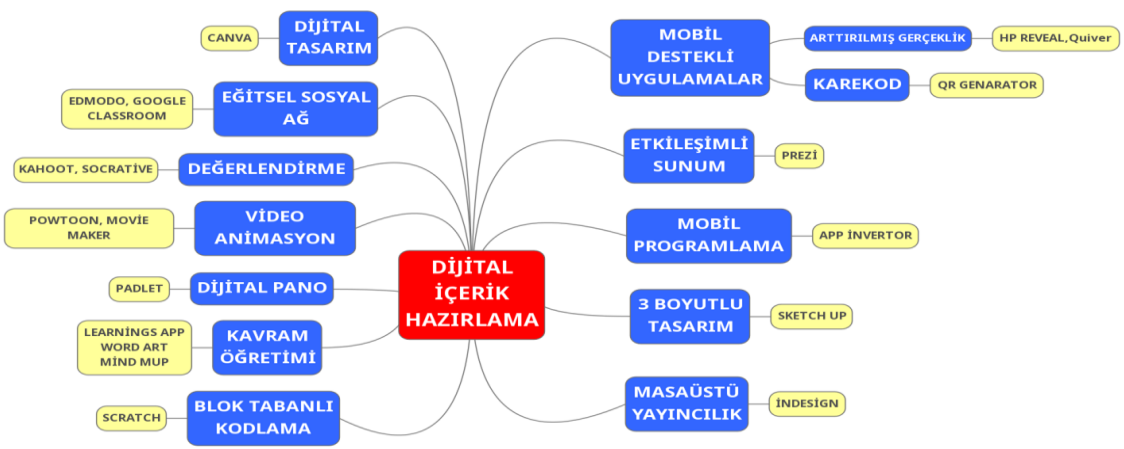
2.Öğretmenlerin dijital yeterliklerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğretim tasarım modelinin öğretmenlerin tutumları üzerindeki etkisi nedir?

3.Öğretmenlerin dijital yeterliklerini geliştirmeye yönelik uygulanan öğretim tasarım modelinin öğretmenlerin öz-yeterlik algıları üzerindeki etkisi nedir?

Yöntem

Çalışma kapsamında nicel araştırma yöntemlerinden tek gruplu ön test-son test yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemi kolay ulaşılabilir örnekleme ile belirlenen 28 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışma 4 hafta boyunca toplamda 40 saat sürmüş, verilen eğitimler bir Öğretim Yönetim Sistemi (ÖYS) olan Moodle üzerinden gerçekleştirilmiştir. Canlı dersler BigBlueButton platformu kullanılarak yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak; eğitim öncesinde E-İçerik Geliştirme Becerileri Ölçeği (Polat, 2014), Teknoloji Entegrasyonuna Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği (Ünal ve Teker, 2018), Yardımcı Teknolojilere Yönelik Tutum Ölçeği (Aslan ve Kan, 2017), Ön Görüşme Formu, İhtiyaç Belirleme Anket Formu ve Öğretim Yönetim Sistemi tarafından tutulan sistem verileri kullanılmıştır. Eğitim sonunda ise E-İçerik Geliştirme Becerileri Ölçeği, Teknoloji Entegrasyonuna Yönelik Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği ve Yardımcı Teknolojilere Yönelik Tutum Ölçeği tekrarlanmıştır. Ön test ve son test sonuçları bağımlı gruplar t-testi ve kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler analiz edilmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Veri sayısı 50'den düşük olduğu için Shapiro-Wilk normallik testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2018).

Çalışma kapsamında ADDIE öğretim tasarımı modeli temel alınmış, bu kapsamda analiz, tasarım, geliştirme, uygulama ve değerlendirme basamakları takip edilmiştir. Çalışma öncesi uygulanan ön-testler, ön görüşme formu ve ihtiyaç belirleme anket formu verileriyle ihtiyaç analizi yapılıp öğrenme gereksinimleri ve hedefleri saptanmıştır. Tasarım ve geliştirme basamaklarında kullanılacak öğretim materyalleri belirlenmiş ve eğitim planı hazırlanmıştır. Tasarlanan eğitim planı uygulandıktan sonra değerlendirme basamağına geçilmiştir. Çalışmada asenkron içerikler senkron içeriklerle beraber kullanılmıştır. Web 2.0 araçlarıyla geliştirilen dijital içeriklere (dijital pano, afiş, broşür, infografik, video animasyon, ölçme değerlendirme araçları, kelime bulutu, bulmaca, kavram haritası, etkileşimli sunu, eğitsel sosyal ağlar) ek olarak eğitsel oyun geliştirmeye yönelik blok programlama, mobil öğrenme yöntemini desteklemek için mobil uygulama geliştirme, ders içi materyal kullanımı için üç boyutlu tasarım ve ileri seviye dijital tasarımlar için profesyonel bir masaüstü yayıncılık uygulaması da eğitim planı kapsamına alınmıştır (Bkz. Şekil 1). Buna ek olarak katılımcılarla birlikte süreç içerisinde dijital terimler sözlüğü oluşturulmuştur. Senkron içerikleri destekleyecek şekilde video, afiş ve infografik gibi asenkron içerikler de kullanılmıştır.

Şekil 1: Öğretim Planını Gösteren Bir Kavram Haritası

Bulgular

Çalışma kapsamında öncelikle öğretmenlerin teknoloji entegrasyonuna yönelik öz yeterlik algılarına ait ön-test ve son-test sonuçları incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin ön test ($\bar{X}$=2.80, *SS*=1.09) ile son test sonuçları ($\bar{X}$=3.45, *SS*=0.96) arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır (p<0.05). Buna yönelik detaylı bilgi Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Teknoloji Entegrasyonuna Yönelik Öz Yeterlik Algısı T-Testi Sonuçları

	N	X̄	SS	SD	t	p
Ön Test	28	2.80	1.09	1.1	-5.536	0.00
Son Test	28	3.45	0.96			

Çalışmada öğretmenlerin yardımcı teknolojilere yönelik tutumlarına ait ön test ($\bar{X}$=3.29, *SS*=0.6) ile son test sonuçları ($\bar{X}$=3.82, *SS*=0.5) arasında da anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır (p<0.05). Buna yönelik detaylı bilgi Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Yardımcı Teknolojilere Yönelik Tutuma ait T-Testi Sonuçları

	N	X̄	SS	SD	t	p
Ön Test	28	3.29	0.6	0.35	-7.818	0.00
Son Test	28	3.82	0.5			

Çalışma kapsamında öğretmenlerin E-İçerik geliştirme becerilerine ait ön test ($\bar{X}$=2.49, *SS*=0.6) ile son test sonuçları ($\bar{X}$=3.41, *SS*=1.0) arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir (p<0.05). Buna yönelik detaylı bilgi Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: E-İçerik Geliştirme Becerilerine Yönelik T-Testi Sonuçları

	N	X̄	SS	SD	t	p
Ön Test	28	2.49	0.6	1.1	-4.391	0.00
Son Test	28	3.41	1			

Çalışmada son olarak ÖYS üzerinde tutulan sistem verileri analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %15'i (n=4) gönüllü oldukları hizmet içi eğitim sürecine hiç katılım göstermemişlerdir. Katılımcıların %19'u (n=5) eğitim sürecinden erken kopmuşlardır. Geri kalan katılımcılar düzensiz katılım gösterenler %22 (n=6), derste bulunup aktif katılım göstermeyen sessiz katılımcılar %19 (n=5), dersleri ilgi ile takip eden aktif katılım gösteren süper katılımcılar %26 (n=7) şeklinde dağılım göstermişlerdir. Bu bulgulara yönelik detaylı bilgi Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: ÖYS Verilerine Göre Katılımcı Türleri

Katılım Göstermeyenler		Erken Kopanlar		Düzensiz Katılımcılar		Sessiz Katılımcılar		Süper Katılımcılar	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
4	15	5	18	6	22	5	18	7	26

Sonuç

Çalışmalardan elde edilen sonuçlar, çalışma kapsamında verilen eğitime katılan öğretmenlerin teknoloji entegrasyonuna yönelik öz yeterlik algılarında, yardımcı teknolojilere yönelik tutumlarında ve e-içerik geliştirme becerilerinde olumlu yönde değişimlerin gerçekleştiğini göstermiştir. Bu sonuçlar çalışma kapsamında verilen hizmet içi eğitimin öğretmenler açısından faydalı olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bu

sonuçlar alan yazındaki diğer sonuçlarla da benzerdir (Ak vd., 2021; Göçen Kabaran, 2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecindeki asenkron içeriklere yeterince ilgi göstermedikleri ulaşılan sonuçlar arasındadır. Buna karşın geliştirilen öğretim tasarımı modelinin uzaktan eğitim yöntemi ile uygulanmasının öğretmenlerin dijital yeterliliklerini geliştirdiği görülmüştür. Katılımcılar; katılım göstermeyenler, erken kopanlar, düzensiz katılımcılar, sessiz katılımcılar ve süper katılımcılar olarak 5 kategoriye ayrılmıştır. En yüksek katılım oranın süper katılımcılardan (%26) oluştuğu görülmüştür.

Bu çalışma Millî Eğitim Bakanlığının geliştirdiği hizmet içi eğitimlerden farklı olarak öğretmenlerin gereksinimleri doğrultusunda geliştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen olumlu sonuçlar, öğretim tasarım sürecinin katılımcıların gereksinimlerine göre yürütülmesinin önemini ortaya koymuştur (Reigeluth, 2013; Arslan, 2013). Bu yönüyle; çalışmanın sonuçlarının, öğretmenlerin mesleki gelişiminden sorumlu karar alıcılar için bir öneri niteliği taşıyacağı söylenebilir.

Kaynakça

Ak. Ş., Gökdaş, I., Öksüz, C., & Torun, F. (2021). Uzaktan eğitimde eğiticilerin eğitimi: Uzaktan eğitime yönelik öz yeterlik ve yarar algısına etkisi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *7*(1), 24-44.

Arslan, M. (2021). Covid-19 Salgını Sürecinde Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, *11*(3), 1601-1619.

Aslan, C., & Kan, A. (2017). Yardımcı teknolojilere yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 17(1).

Avcı, B., & Güven, M. (2021). Öğretmenlerin Çevrim içi Eğitime İlişkin Hizmet İçi Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* (51), 345-367.

Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Göçen Kabaran, G. (2020). *Dijital materyal tasarımına yönelik bir hizmet içi eğitim programının geliştirilmesi ve etkililiğinin değerlendirilmesi* (Tez No:642533). [Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi] Yök Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=fl0Kw4p1rmMDotyKRdYv1N2s9xWPCOvO4X0IXrt1QBmZrjYUkxx-_ur37t1JtfBn

Hodges, C. B., Moore, S., Lockee, B. B., Trust, T., & Bond, M. A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*. https://er.educause.edu/articles/2020/3/thedifference-between-emergency-remoteteaching-and-online-learning.

Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants. On the Horizon, *MCB University Pres*, Vol:9, No:5, October

Polat, E. (2014). *Öğretmen adaylarının Fatih projesi çerçevesinde e-içerik geliştirme becerilerinin değerlendirilmesi* (Tez no: 356154).[Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi] Yök Tez Merkezi.

https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=1zw6GvYMe-q3Hf6HR-3US1t-btociHAUVH2wlpKf3Yo9Rglx1kfleTbP9TmxyKm6

Reigeluth, C. M. (2013). Öğretim-Tasarımı Teorisi Nedir ve Nasıl Değişir? Kürşat Çağıltay ve Yüksel Göktaş (Editörler). *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri* Ankara, Pegem A Yayıncılık, 3-24

Ünal, E., & Teker, N. (2018). Teknoloji entegrasyonuna yönelik öz-yeterlik algısı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6), 973-978.

İSTANBUL
GELİŞİM
ÜNİVERSİTESİ

Zafer
Kalkınma Ajansı
Development Agency